

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN LAUSUNTOPYYNTÖ HALLITUKSEN
LINJAUKSISTA ITSEHALLINTOALUEJAON PERUSTEIKSI JA SOTE-UUDISTUKSEN
ASKELMERKEIKSI

TERVJSJST 26.01.2016 § 3

Valmistelu ja lisätiedot:

I kaupungineläinlääkäri-hygienikko Tiina Tiainen
puh. 040 723 4141, tiina.tiainen(at)porvoo.fi

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ
08 -02- 2016
STM/68:00/2015

Pääministeri Juha Sipilän hallitus on 20.10. ja 7.11.2015 tekemillään päätöksillä tehnyt linjaukset sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen uudistamisesta sekä perustettavien itsehallintoalueiden määrästä ja aluejaosta.

Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettävät kolme itsehallintoaluetta tukeutuen lailla säädettävän työnjaon mukaisesti vaativimmissa palveluissa muiden itsehallintoalueiden palvelurakenteisiin siten, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Hallituksen aluejakoa koskeva linjaus sekä sitä perusteleva muistio ovat lausuntopyynnön liitteinä.

Hallituksen rahoituksen uudistamista koskevan linjauksen mukaan kunnilla ei voi jatkossa olla merkittävää vastuuta sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta. Itsehallintoalueiden rahoitusta valmistellaan ensisijaisesti valtion rahoitusvastuun pohjalta, minkä lisäksi myös osittain alueiden omaan verotusoikeuteen perustuvaa ratkaisua selvitetään. Hallituksen rahoituslinjaus on liitteenä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, itsehallintoalueiden perustamista ja aluehallintouudistusta valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriön ja valtionvarainministeriön yhteisessä hankkeessa, jota hallinnoidaan teknisesti sosiaali- ja terveysministeriössä. Sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö pyytävät muun muassa ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilta lausunnot hallituksen linjauksista.

Lausuntopyyntöön tulee vastata sähköisellä kyselyllä, jossa on kohdennettuja kysymyksiä hallituksen linjauksista. Kyselyyn annettuja vastauksia on mahdollista perustella, minkä lisäksi kyselyyn on varattu runsaasti tilaa myös vapaamuotoiselle kommentoinnille. Lausuntopyynnön materiaalit löytyvät Internet-osoitteesta: <http://alueuudistus.fi/lausuntopyynnot>

Päätösasiakirjan voi toimittaa joko sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@stm.fi tai postitse osoitteeseen Kirjaamo, sosiaali- ja

terveysministeriö, PL 33, 00023 Valtioneuvosto. Päätösasiakirjaan tulee merkitä viite STM068:00/2015.

TSJ:

Terveysuojelijaosto päättää antaa liitteenä olevan kyselyvastauksen sekä seuraavan lausunnon:

Porvoon kaupunki on tuottanut ympäristöterveydenhuollon valvontapalvelut sekä kunnalliset eläinlääkintähuollon palvelut vuodesta 2009 lukien kuudelle kunnalle: Askolalle, Lapinjärvelle, Loviisalle, Pornaisille, Porvoolle ja Sipoolle. Toimialueen kunnista neljä on kaksikielisiä. Valvontapalveluja varten alueella on yksi toimipaikka. Eläinlääkintähuolto on vuoden 2016 alusta lukien järjestetty yhdellä yhteisvastaanotolla sekä kahdella sivuvastaanotolla ja eläinlääkäripäivystys tuotetaan yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa. Aikaisemmin alueella toimineiden kolmen valvontayksikön yhdistäminen on lisännyt toiminnan tuottavuutta, mahdollistanut henkilöstön erikoistumisen ja osaamisen merkittävän parantamisen sekä kaksikielisten palvelujen ylläpidon. Valvontayksiköiden ja eläinlääkärivastaanottojen yhdistäminen on myös vähentänyt merkittävästi toiminnan haavoittuvuutta.

Porvoon terveysuojelun tehtäviin kuuluvat elintarvikelain, terveysuojelulain, tupakkalain, kuluttajaturvallisuuslain nojalla kunnalle säädetyt tehtävät sekä lääkelain nojalla kunnille säädetty nikotiinivalmisteiden myynnin valvonta. Edellä mainittu tehtäväkokonaisuus on myös tulevaisuudessa kustannustehokasta tuottaa samassa yksikössä samalla henkilöstöllä. Esimerkiksi elintarvikkeiden, tupakan ja nikotiinivalmisteiden myynnin valvonta on järkevää toteuttaa samalla tarkastuskäynnillä. Vastaavasti eräiden oleskelutilojen terveysolojen, tupakointikieltojen ja kuluttajaturvallisuuden valvonta on järkevä yhdistää samalle tarkastukselle.

Ympäristöterveydenhuollon hajauttaminen uudelleen peruskuntien hoidettavaksi ei ole toiminnallisesti eikä taloudellisesti perusteltavissa. Toimialueen merkittävä laajentuminen voi toisaalta jonkin verran vähentää toiminnan tehokkuutta pidempien etäisyyksien ja paikallistuntemuksen heikentymisen vuoksi.

Ympäristöterveydenhuollon tärkeimpien yhteistyöviranomaisten toimialueiden rajat eivät ole tällä hetkellä yhdenmukaiset Porvoon terveysuojelun toimialueen kanssa, mikä vaikeuttaa tehokasta yhteistoimintaa. Tärkeimpiä yhteistyöviranomaisia Porvoon terveysuojelun toimialueella ovat kunnalliset tartuntatautiviranomaiset (nyt 5 kpl), pelastusviranomaiset (nyt 2 kpl), rakennusvalvontaviranomaiset (4 kpl) ja ympäristönsuojeluviranomaiset (4 kpl). Tavoitetilana tulisi pitää edellä mainittujen viranomaisten muodostamia alueellisia

osaamiskeskustoja, jolloin viranomaisien toimialueet olisivat yhteneväiset.

Mahdollisten toimintojen nykyistä laajemman keskittämisen yhteydessä tulee erityistä huomiota kiinnittää henkilöstön työhyvinvointiin. Työn tekemistä etätöinä voidaan jonkin verran lisätä nykyisestä. Työyhteisön ja esimiehen tuen saatavuudesta tulee kuitenkin huolehtia. Erityisesti valvontaa tekevä henkilöstö altistuu työssään väkivallan uhalle sekä henkisesti erityisen kuormittaville tilanteille, jolloin työyhteisön tarjoama vertaistuki on erityisen tärkeää. Lisäksi mahdollisuus tehdä tarkastuksia tarvittaessa pareittain, on työhyvinvoinnin kannalta merkittävää. Myös asiakkaiden kanssa käytäville neuvotteluille tulee osoittaa paikat asiakkaiden näkökulmasta kohtuullisella etäisyydellä.

Kuntalain kilpailusääntösten voimaan tulon myötä epävarmuus kunnallisen eläinlääkintähuollon tehtävistä haittaa tällä hetkellä toiminnan pitkäjänteistä suunnittelua. Eläinlääkintähuoltolain 11 §:ää tulisi pikaisesti muuttaa siten, että julkisen eläinlääkintähuollon tehtävät määriteltäisiin yksiselitteisesti. Nyt pieneläinten peruseläinlääkäripalvelujen kuulumisesta kunnan tehtäviin on useita tulkintoja. Mikäli pieneläinten peruseläinlääkintähuolto rajataan kokonaan julkisen eläinlääkintähuollon tehtävien ulkopuolelle, ei kuntien tai itsehallintoalueiden ole käytännössä mahdollista tuottaa eläinlääkintäpalveluja omana toimintanaan, ellei samalla merkittävästi laajenneta yksittäisen tuotantoeläimille palveluja tarjoavan eläinlääkärin toiminta-alueita. Palvelujen ulkoistaminen kokonaan tai eläinlääkärien toimialueiden laajentaminen olisi julkisissa eläinlääkintäpalveluissa niin merkittävä muutos, että sen tarpeellisuus tulisi erityisesti tuotantoeläinten eläinlääkäripalvelujen turvaamisen ja muutoksen merkittävien kustannusvaikutusten vuoksi punnita huolellisesti. Vaarana nimittäin on, että eläinlääkintähuoltolain 14 §:n vaatimus kohtuullisessa ajassa ja etäisyydellä saatavilla olevasta palvelusta ei enää täyttyisi.

Alueen asukkaiden vaikutusmahdollisuus poliittisten edustajiensa välityksellä alueen ympäristöterveystilanteeseen terveysturvajärjestelmän antamien lausuntojen muodossa sekä valvontasuunnitelman painotukset hyväksymällä on koettu Porvoon terveysturvajärjestelmän toimialueella erittäin toimivaksi. Järjestelmän jäseniltä on ollut mahdollista saada valvontaan myös sellaista paikallistuntemusta, jota valvontahenkilöstöltä on puuttunut. Mikäli ympäristöterveydenhuolto siirtyy itsehallintoalueiden toiminnaksi, tulisi paikallisen väestön vaikutusmahdollisuuksien turvaamiseen kiinnittää erityistä huomiota.

Yllä mainittu huomioon ottaen terveysturvajärjestelmä toteaa osana lausuntoaan, että kaupunkiseutujen elinvoimavarojen kannalta on olennaista, että kaupungit ja kaupunkiseudut vastaavat itse muun